

SVART HISTORIA

Slaveri – rekonstruktion – återförslavning

En bok av Peter Widén om rasismens långvariga historia i USA

Peter Widén

SVART HISTORIA

Bokförläggarna
Röda Rummet

Innehåll

Introduktion	1
”Rasismen handlar inte om några skönhetsfläckar utan om fundament i USA:s samhälle”	2
Willie Dixon migrerade med bluesen	4
En bok jag rekommenderar	8

Introduktion

För många i vårt land framstår USA som ett demokratiskt föredöme. Men om man tittar närmare på dess historia så finner man att detta är oförtjänt. Det är inte bara så att USA har bildats genom omfattande förföljelse och ibland ren utrotning av indianer. Landet har också en lång historia av slaveri, särskilt i sydstaterna.

Dessa sidor av den amerikanska historien känner nog de flesta till, men de flesta har nog bibringats uppfattningen att det blodiga amerikanska inbördeskriget (1861-1865), som slutade med att nordstaterna segrade och medförde att slaveriet formellt avskaffades, också innebar början på slutet för rasismen åtminstone i stora delar av landet, även om rasismen hade stor utbredning i sydstaterna långt in på 1900-talet (namnet Ku Klux Klan förknippas ofta med detta). Medborgarrättsrörelsen i slutet av 1950-talet och under 1960-talet tog strid mot den kvarvarande rasismen och lyckades även tillkämpa afroamerikaner allt större friheter och rättigheter. Men att den inte nådde ända fram och att det fortfarande finns omfattande rasism i USA, visades med all önskvärd tydlighet i samband med *Black Lives Matter*-rörelsen under förra året.

Rasismen har mycket djupare rötter i USA än vad de flesta av oss insett. Och om man tar en närmare titt på historien så uppdagas en mängd mörka sidor och otrevliga händelser som gör att man bättre förstår hur det kan komma sig att rasismen fortfarande genomsyrar stora delar av det amerikanska samhället.

Det är denna historia som Peter Widén försökt gräva fram och som han redovisar i sin nyutkomna, viktiga bok *Svart historia, slaveri – rekonstruktion – återförslavning*. Och den metod som Peter Widén använt för sin analys är marxistisk.

I denna artikelsamling ingår två texter, dels en intervju med författaren, dels ett kortare bokutdrag. Båda texterna är hämtade från tidningen *Internationalen*. De bör ge en lite fylligare inblick vad boken handlar om.

Och allra sist har medtagits en kort blogg-text om boken.

Vi kommer senare följa upp denna samling med recensioner och material om boken, som bör läsas av alla som vill veta mer om rasismens historia i USA.

Martin F

”Rasismen handlar inte om några skönhetsfläckar utan om fundament i USA:s samhälle”

Intervju med Peter Widén gjord av Per Leander (ur *Internationalen* nr 4 2021)

Peter Widén. (Foto: Emma Lundström)

2020 blev året då USA såg en ny medborgarrättsrörelse växa fram i och med Black Lives Matter och kampen mot den rasism som borde ha varit förlegad för länge sen. Men om man ska förstå rasismens hårda grepp om det amerikanska samhället, måste man studera landets historia med slavekonomi, inbördeskrig och kontrarevolutioner. Något som är temat för en ny bok av socialisten Peter Widén som i dagarna ges ut av Bokförläggarna Röda Rummet.

– Den heter Svart historia, slaveri – rekonstruktion – åter-förslavning, men det är ju inte något försök av mig att skriva afroamerikanernas hela historia, utan jag koncentrerar mig på frågan hur den här slavekonomin i USA uppstod, vilka faktorer som ledde fram till inbördeskriget, vad den radikala rekonstruktionen som skulle garantera de svartas rättigheter efter kriget innebar, och vilka krafter som låg bakom att den förstördes, säger Peter Widén och förklarar att det i grunden handlade om en kamp mellan klasser och olika delar av klasserna.

– Jag har ett ganska stort avsnitt om hur de olika klasserna, och olika delar av kapitalägar-klassen, i det amerikanska samhället förhöll sig till varandra, deras inställning till slaveriet, och hur konkurrensen mellan slavägarkapitalet och manufakturkapitalet ledde fram till inbördeskriget, säger han.

En fråga som ständigt återkommer i diskussionerna om det amerikanska inbördeskriget är om det verkligen handlade om slaveriet.

– Där menar jag att för sydsidan så var slaveriet den centrala frågan. Härskarklassen i sydstaterna slogs för att bevara slaveriet som institution. För Lincoln, den republikanske presidenten som representerade de tongivande krafterna inom industrikapitalet i nord, handlade kriget i första hand om att bevara unionen och man hade inget uttalat mål om att avskaffa slaveriet. Tvärtom lovade man att inte röra slaveriet i de slavstater som inte anslutit sig till sydsidan. Vad man däremot hårt motsatte sig var slaveriets spridning till de nya

territorierna i väst. Under krigets gång ökade pressen från de som vill deklarerat slavarnas frigivning, och till sist gav Lincoln med sig. Först, 1863, proklamerades friheten för alla slavar som fanns i de konfedererade staterna, 1865 för alla.

Emancipationen blev därmed en central fråga vid krigets slut, och Republikanerna gick med på att ge svarta män rösträtt, helt enkelt för att slavägarnas parti Demokraterna inte skulle komma tillbaka till makten. Man började också genomföra den radikala rekonstruktionen i sydstaterna som skulle befästa de svartas rättigheter.

– Men i takt med att tiden gick så minskade motsättningen mellan jordägarkapitalet i syd och industrikapitalet i nord och man fick en sammansmältning av den härskande klassen. Så det var en taktik från det nordliga industrikapitalet att stödja de svartas rättigheter när man behövde de svartas röster, men efter att man försonats med sydstatsbourgeoisien så behövde man inte längre afroamerikanerna. Man övergav dem och kastade dem till vargarna, säger Peter Widén.

De radikala rekonstruktionsregeringarna störtades i en serie av kontrarevolutioner som startade en process som berövade den svarta befolkningen alla rättigheter. I praktiken återskapade olika former av slaveri menar Peter Widén

– Det är det jag vill försöka beskriva, att det här var frågan om våldsamma kontrarevolutioner som kostade tusentals liv, och som i den officiella US-amerikanska historieskrivningen totalt har sopats under mattan och mörkats. Det var en enad bourgeoisie som ansåg att de svartas plats i den amerikanska ekonomin var på bomullsfälten i sydstaterna. Den härskande klassen behövde ersätta slaveriet med någon annan form av kontroll, så man införde nya extremt förtryckande raslagar och förhindrade afroamerikanerna att lämna sydstaterna. Lynchningsterrorn var också ett sätt att hålla de svarta på plats. I vissa aspekter blev situationen värre för de svarta under dessa så kallade Jim Crow-lagar än under slaveriet, säger Peter Widén och fortsätter:

– Jag tvekar inte att säga att i Jim Crow-periodens fångläger var brutaliteten och lidandet till och med värre än under det klassiska slaveriet. Historikern Douglas Blackmon menar att vi borde sluta med den märkliga beteckningen Jim Crow och istället kalla den för vad den var: Neo-Slaveri. I Sverige ser många USA som en demokratins skapare och förebild. Man erkänner ibland att det funnits skönhetsfläckar, som behandlingen av afroamerikanerna genom historien. Jag hoppas att med den här boken kunna visa att det inte handlar om några skönhetsfläckar utan om fundament i det US-amerikanska samhället, säger Peter Widén.

– Även om medborgarrättsrörelsen kamp under mitten av 1900-talet ledde till att afroamerikanerna till sist fick demokratiska rättigheter, så lever den här rasistiska attityden mot de svarta och andra minoriteter kvar. Den sitter jävligt, jävligt djupt i samhället eftersom man fortfarande inte har gjort upp med historien.

Vad fick dig att skriva den här boken?

– Jag har alltid varit intresserad av ämnet sedan jag var barn på 1950-talet och såg om orättvisorna mot de svarta i USA på TV och förfärades över hur man kunde hata människor på grund av deras hudfärg. Det blev en viktig del av min politiska formering som internationalist under 60-talet, stödet för medborgarrättskampen i USA, men även kampen mot apartheid i Sydafrika och solidariteten med andra förtryckta folk, berättar Peter Widén och fortsätter:

– Egentligen började bokprojektet för länge sen med att jag ville översätta den amerikanske socialisterna Peter Camejos bok *Racism, Revolution, Reconstruction, Reaction* från 1976 som är en marxistisk analys av amerikanska inbördeskriget. Men sen ramlade jag på flera böcker i samma ämne, som Douglas Blackmons *Slavery by Another Name*, som tar vid där Camejos bok slutar, och Lerone Bennetts klassiska *Before the Mayflower*. Så till sist insåg jag att jag

inte kunde översätta alla böcker, utan bestämde mig för att skriva någonting själv med egna funderingar också, naturligtvis. Så det här har jag funderat över nästan hela livet, och när jag blev pensionär fick jag äntligen tid att sätta mig och skriva.

Willie Dixon migrerade med bluesen

Bokutdrag hämtat från *Internationalen* nr 51-52 2020

Willie Dixon var en av dem som kom att forma den elektrifierade urbana bluesen som senare skulle inspirera vita rockmusiker på 1960- och 1970-talet. Dixon kom att bli en av de mest produktiva låtskrivarna i blueshistorien. Låtar som *Hoochie Kootchie Man*, *Spoonful*, *Little Red Rooster*, *Evil* och *Wang Dang Doodle* blev snabbt bluesstandards, inspelade av musiker som Howlin' Wolf, Muddy Waters, Koko Taylor och Otis Rush.

Willie Dixon föddes 1915 och växte upp i Vicksburg, Mississippi – en hamnstad vid Mississippifloden. Hans far var sharecropper, hans mor skötte hemmet.

Redan innan han var tio år skapade han dikter och sånger som han skrev ner i en poesibok. Och redan som barn var han stor för sin ålder och uppfattades som äldre än vad han var.

Rasismen var vardag. Dixon berättade som vuxen att KKK var ständigt närvarande i hans barndom. När de kom förbi hemmet och släpade en svart man längst gatan för att tjära och fjädra honom kunde man inte göra något. ”Som svart tvingades du till feighet om du ville överleva.”

Willie fick tidigt bidra till familjens försörjning. En dag, när han var 12 år gammal, hade han och hans kamrater varit inne i ett övergivet hus för att se om det fanns något av värde. Willie greps av den KKK-anslutne sheriffen som först misshandlade honom och sedan kastade honom i arresten. Dagen efter tog sheriffen honom till sin kompis fredsdomaren – som också var medlem i Ku Klux Klan – och den 12-årige Willie Dixon dömdes till ett års hårt straffarbete på Ball Ground Prison Farm.

Där mötte Dixon bluesmusiken i dess mest ursprungliga form. Den gjorde ett oförglömligt intryck på honom.

”Männens ’call and response’ och jordnära sånger fick oss att uthärda. Jag frågade om deras liv och började förstå vad ’falla offer för omständigheterna’ betydde ... Jag började förstå bluesens roll för svarta människor.”

Den unge Willie fick också uppleva de vidriga sidorna av dessa straffläger. Bland annat utsattes han för sexuella övergrepp. Den som förgrep sig på honom var en kvinnlig vaktchef. ”Om man vägrade hotade hon med att ropa: Våldtäkt! Det betydde döden. Den här kvinnan hade skickat män i döden förut”. Erfarenheten skadade Dixons syn på sex för lång tid framåt.

Väl ute beslöt han sig för att lämna Mississippi. Tillsammans med sin blott tioårige kamrat Shedrick smög han sig in i en godsvagn på Vicksburgs järnvägsstation. De var inte ensamma. I vagnen fanns flera. Vita och svarta, gamla och unga. Redan vid första stoppet i Clarkesdale slog polisen till. Som Willie kommer ihåg det lät man alla vita män gå. De svarta fördes i handbojor till arresten.

Förseelsen var av ytterst ringa karaktär. Men straffanstalten Harvey Allen County Farm hade skördetid. Man behövde arbetare. Så sheriff och fredsdomare gjorde sin sedvanliga plikt och såg till att döma de arresterade för ”hoboing” – vara på luffen – och Willie och Shedrik fick två månader.

Harvey Allen County Farm låg inte långt från det kända Parchman Farm. Pojkarna fick fångkläder, bojor och kedjor och fördes till ”Buren”, deras sovplats från och med nu. ”Buren” var helt enkelt ett fallfärdigt skjul med läckande plåttak. Jeffrey St. Clair ger en målande

beskrivning utifrån Willies egen berättelse: "Buren var ett bedrövligt och olyckligt ställe. Där rådde en atmosfär av förtvivlan, smärta och långsam död. De två pojkarna trängde ihop sig i mörkret och försökte sova trots att bojorna skar in i deras ben. Några av männen i "Buren" var nakna. Några bar sin smutsiga randiga fångkläder dag efter dag, natt efter natt, för utmattade för att kränga sina trasor genom bojor och kedjor."

Halv fyra var det väckning. Arbetet, ofta tolv timmar om dagen, bestod i bomullsplockning, trädfällning, sågning med mera. "1929 var alla fångar svarta och alla vakter vita, de senare ofta medlemmar i Ku Klux Klan. Fångarna piskades och misshandlades och blev ibland skjutna – de döda kropparna begravda i träsket, släktingarna blev aldrig meddelade.", skriver St. Clair.

En dag när Willie höll på med dikesgrävning hörde han förfärliga skrik och gick för att se vad som pågick. Ha fick se hur en fånge piskades skoningslöst av vaktchefen medan andra vakter höll honom nere.

Chefsvakten fick syn på Willie och gav honom ett slag med en läderrem över huvudet.

Vid ett senare tillfälle fick han se hur en gammal fånge piskades till döds. Dagen efter fick Willie och Shedrick begrava den gamle mannen i en omärkt grav. Dixon berättar i sina memoarer att en tolvåring som tvingas se en människa misshandlas till döds aldrig kommer

över det minnet.

Dixon slutade räkna dagarna till sin frigivning när en äldre fånge förklarade hur systemet med ständig förlängning av straffet skulle kunna göra att han aldrig kom ut.

Willie beslutade sig för att fly. Harvey Allen saknade, liksom Parchman Farm, murar. Istället fanns det vakter som till häst och med hundar jagade ifatt rymlingar. Rymningen slutade ofta med ett dödande skott.

Willie fick syn på en mulåsa, konstaterade att ingen såg honom, hoppade upp och begav sig mot ett skogsbryn. Efter två dagar stötte han ihop med en kvinna som gav honom kläder och som varnade honom för att en fånge blivit skjuten inte långt därifrån. Willie fortsatte, simmade med mulåsan över Yazzo-floden och nådde fram till Memphis.

Därifrån hoppade han upp i en godsvagn och nådde slutligen Chicago. Willie Dixon hade tur, och vi alla hade tur. Hade vakterna hunnit upp honom är det troligt att vi aldrig fått höra Little Red Rooster, Bring it on Home, Crazy for my baby, Help me, I just Want to make love to you, Hoochie Coochie Man, It don't make sence if you can't make peace, Howlin for my Baby, Mellow down Easy, I ain't superstitious, I'm Ready, The seventh son och många andra bluesklassiker. Och Muddy Waters, Little Walter, Rolling Stones, Sonny Boy Williamson, Howling Wolf med flera hade gått miste om många låtar.

Dixon skrev ofta låtarna för andra artister, och var sällan den som sjöng. Willie var låtskri- vare, arrangör, bandleadare och kontrabasist. Det är Willie som i filmupptagningarna från folkbluesfestivalerna lugnt och stadigt i bakgrunden lotsar de andra framåt.

Willie Dixon hade på trettioalet stora framgångar som amatörboxare och sparrade 1936 Joe Louis som året efter tog världsmästartiteln i proffsboxningens tungviktsklass. Louis blev den andre svarte boxare i historien som tog den titeln.

Dixon gick också med framgång ett antal proffsmatcher men la av boxningskarriären när han insåg att hans manager lurat honom på gage. Detta ledde honom till försiktighet och noggrannhet i ekonomiska uppgörelser, även inom bluesen.

Bluesdiggare i undertecknads generation minns framförallt Willie som ryggraden i 60-talets American Folk Blues festivals som också besökte Sverige.

Men han var också en svuren motståndare till USA:s militärmakt. När andra världskriget bröt ut vägrade han att inställa sig. Han öppnade inte ens kuverten. Hans logik var glasklar ”Jag är inte medborgare, jag är undersåte i en stat som dödar mitt folk. Varför ska jag döda andra människor för att försvara dom som förtrycker oss?” När militärpolisen till slut slet ner Willie från scenen på ett gig 1942 och satte handbojor på honom ropade han: ”Jag är en samvetsvägrare, jag vägrar döda andra människor”.

Domstolen dömde Willie Dixon till fem års fängelse. I fängelset började Willie påverka andra medfångar och fängelseledningen satte honom gång på gång i isolering på vatten och bröd. Det var just sådana som Willie Dixon som myndigheterna nu fruktade. USA var i krig och landet var fullt av män som inte fått uppleva mycket annat än förtryck från makthavarnas sida. Till slut måste man ha kommit fram till att Dixon var farligare i fängelset än utanför murarna. Man erbjöd honom frihet om han skrev under på att han aldrig skulle uppträda eller jobba inom verksamheter med regeringsanknytning. Willie läste noga igenom och skrev sedan under med så stora bokstäver att det inte fanns något tomt utrymme där myndigheterna efteråt kunde klämma in text.

”Du litar verkligen inte på vår regering” sa hans advokat.

”Det är dom som inte litar på mig” svarade Dixon.

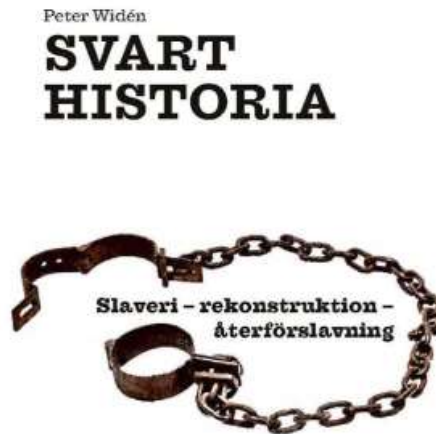
Peter Widén

Fakta är hämtade från Willie Dixons memoarer *I'm the Blues*, samt från Jeffrey St. Clairs artikel 26 april 2019 i Counterpunch.

Texten i ovanstående artikeln ingår i Peter Widéns bok *Svart historia. Slaveri – rekonstruktion – återförslavning*. Där beskrivs afroamerikanernas väg från inbördeskriget och slaveriets avskaffande, genom den korta perioden av frihet och politiskt inflytande och tillbaka till ett, för många, ännu värre förtryck och lidande.

Bokförläggarna
Röda Rummet

Svart historia, slaveri – rekonstruktion – återförslavning av Peter Widén
Bokförläggarna Röda Rummet 2021.

Boken kan köpas direkt från
Bokförläggarna Röda Rummet:

200

kronor, inklusive porto

Sätt in pengarna på pg

78 19 17 – 0

eller swisha

1234 783 403

Skriv **Svart** i meddelandet och glöm inte skriva namn och adress!

En bok jag rekommenderar

Ur Bloggen PEPPRAT RÖDGRÖNT¹

För att förstå olika fenomen är kunskap om historia alltid viktigt. För den som vill förstå rasismen i USA och dess historia från slaveriet och framåt vill jag rekommendera en bok som snart kommer ges ut. Den är skriven av min vän Peter Widén och jag har haft förmånen att läsa den innan den trycks. Därför kan och vill jag varmt rekommendera den.

I boken **Svart historia. Slaveri – rekonstruktion – återförslavning** beskrivs afroamerikanernas väg från inbördeskriget och slaveriets avskaffande, genom den korta perioden av frihet och politiskt inflytande och tillbaka till ett, för många, ännu värre förtryck och lidande.

Widén beskriver i bokens förord hur han som är född 1949 såg nyhetsinslagen på TV i början av 1960-talet:

...där rasande vita rasister (rashatare som vi sa på den tiden) kantade gatorna och försökte stoppa manifestationer och hindra svarta barn att komma in i segregerade skolor ..... Vi såg hur vita sydstatspoliserna släppte loss besinningslöst våld på gatorna, vi såg offren för bomber och överfall. Jag minns hur jag inte kunde få ihop det. Hur kunde färgen på andra människors hud utlösa detta hat?

Denna text ska försöka besvara de frågor som jag som 11-åring ställde mej själv.”

Widéns bok beskriver hur afro-amerikanerna blev formellt fria 1863 (under inbördeskriget) och under en period efter 1867 och ett antal år framåt åtnjöt ”politiska rättigheter som de senare inte skulle få uppleva närheten av förrän genom medborgarrättsrörelsens kamp hundra år senare”. I boken beskrivs hur dessa rättigheter trampades ner så att afro-amerikanerna i slutet av 1890-talet inte längre hade några som helst demokratiska rättigheter utan återgick till ”semi-slaveri” eller rent slaveri. Widén synar både de krafter som låg bakom det som kallats ”The Radical Reconstruction” liksom hur den kontrarevolution gick till som innebar förstörelsen av den radikala rekonstruktionen.

---

¹ Denna blogg drivs av Anders Fraurud i Uppsala – se <https://pepprat.blog/about/> . Utdraget ur artikeln [”Trumpismen” och rasismen](#)